

I. GÂNDURI LA CEAS ANIVERSAR

UN MUZEU CENTENAR, MUZEUL „VASILE PÂRVAN” BÂRLAD SCURT ISTORIC

În limba română, termenul *muzeu* a pătruns destul de târziu, mai târziu decât în limbile din Apusul Europei, cândva, la începutul secolului al XIX-lea, chiar dacă, cu aproape două secole în urmă, Dimitrie Cantemir îl menționa în *Hronicul vechimei a romano-moldo-vlahilor*, tipărit la Petersburg, în 1717. Pe măsură ce conștientizarea importanței obiectelor antice, a valorii lor istorice și a necesității protejării lor de distrugere, se extinde în societate, dorința oamenilor de a le conserva devine din ce în ce mai mare și mai cunoscută. Obiceiul colecționării se extinde, în Occident apare moda *cabinetelor* aristocratice, iar termenul *muzeu* (gr. *μουσεϊον*, lat. *museum* < fr. *musée*, germ. *Museum*, engl. *Museum*) este adoptat în toate limbile europene moderne. Practica, deci, crează și introduce termenul în vocabularul limbii române. Utilizarea lui se extinde pe măsura înmulțirii colecțiilor particulare, un prim pas spre instituționalizarea pe care o cunoaștem astăzi. Revenind la începutul secolului al XIX-lea, constatăm că termenul *muzeu* va fi folosit de mai mulți cărturari, printre care se aflau: George Barițiu, Costache Negruzzi, Alexandru Russo.¹

Sfârșitul de secol XIX și începutul secolului XX nu a adus schimbări majore în privința organizării muzeelor. Acum sunt înființate la București, Muzeul Satului și Muzeul de Științele Naturii. Între susținătorii înființării de muzee s-au numărat personalități marcante ale vremii, cum ar fi Alexandru Tzigara Samurcaș, Grigore Antipa, Emil Racoviță, Nicolae Iorga.

Într-o atmosferă de interes din partea unora și dezinteres total din partea altora, pas cu pas, la început de secol XX, încep în țară să apară muzee, înțelegându-se tot mai mult faptul că acest gen de instituții nu sunt nicidecum un lux, ci o necesitate.

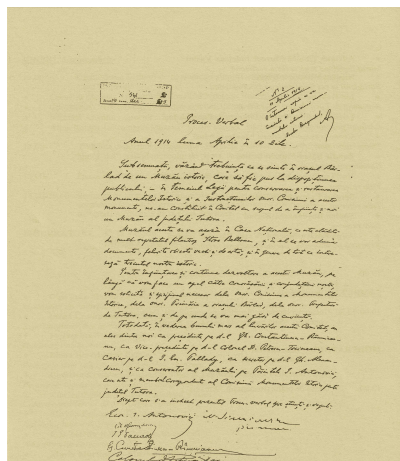
Așa se face că, la 10 aprilie 1914, o mână de entuziaști fondează Muzeul din Bârlad. În fruntea grupului de inițiativă s-au aflat personalități marcante ca: Gheorghe Constantin Râmniceanu, colonel Petrescu Tocineanu, preotul Iacov Antonovici, Ion Pallady și profesorul Stroe Belloescu.

De la începutul proiectului, întemeietorii Muzeului au gândit organizarea acestuia ca unul mixt, cu mai multe secții, respectiv artă, istorie, științele naturii.

Actul de la 10 aprilie 1914, a fost însă pregătit cu mult timp înainte, prin câteva măsuri care vor anunța momentul înființării. La 15 noiembrie 1906 se puneau bazele Comitetului de Inițiativă, în cadrul căruia profesorul Stroe Belloescu² lansa ideea organizării unui muzeu și a unei pinacoteci la Bârlad.

Ideea va căpăta tot mai multă consistență, lucrurile vor prinde contur în anii următori și vor conduce la înființarea unei asemenea instituții, începând cu anii 1907-1908, atunci când Primăria a decis achiziționarea unui teren, în centrul orașului, pe care ulterior l-a pus la dispoziția profesorului Stroe Belloescu. Acesta s-a angajat să finanțeze construirea unui imobil cu destinația de muzeu.

Munca de ridicare a imobilului se va împleti cu cea de organizare a unor expoziții, care să trezească interesul publicului larg și, în același timp, să ajute la popularizarea ideii și la înțelegerea rațiunii de a înființa în orașul Bârlad o asemenea instituție. Astfel, în anul 1908, Comitetul de Inițiativă prezenta bârlădenilor o expoziție personală a pictorului Dumitru Hârlescu.

¹ I. Opreș, *Transmuseografia*, București, 2000, p. 25.

² Stroe Belloescu a fost profesor de matematică la liceele din Brăila și Bârlad, de șase ori parlamentar al țării, președinte al Ateneului și al Ligii Culturale Tutova, membru al Uniunii Interparlamentare pentru Pace și Arbitraj.

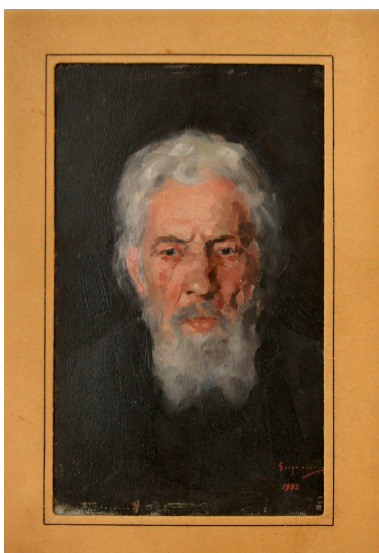
La scurt timp după acest eveniment, la 28 noiembrie 1909, profesorul Stroe Belloescu semna actul prin care imobilul, construit din fonduri proprii, era donat Primăriei. Clădirea a primit în etapa inițială numele de *Casa Națională* și a fost inaugurată un an mai târziu, când aici a început să funcționeze prima bibliotecă publică a orașului. Primul fond de carte provenea din donații ale membrilor comunității.

O problemă, care de la bun început a fost corect înțeleasă de inițiatorii proiectului, a fost cea legată de patrimoniu, care, în viziunea acestora, trebuia să fie consistent, atât din punct de vedere cantitativ, cât și calitativ.

La 10 aprilie 1914, când se semna actul de înființare, sub numele de Muzeul Județului Tutova, tânăra instituție avea deja câteva colecții din domeniile arheologiei, numismaticii, artei, obținute, îndeosebi, în urma unor donații.

O altă problemă majoră, de care depindea viitorul tinerei instituții, era legată de personal. Comitetul de Inițiativă a înțeles că Muzeul avea nevoie de specialiști bine pregătiți și dedicați muncii, care ar fi putut să transforme Muzeul dintr-un depozit într-o instituție vie, aproape de nevoile oamenilor, interesul publicului putând fi captat și menținut doar prin valoarea și diversitatea zestrei acumulate în timp.

Primul custode al Muzeului a fost ales profesorul preot Iacov Antonovici, cel care va ajunge episcop al eparhiei Dunării de Jos.³ Lui i-a revenit onoranta misiune de a aduce la cunoștința Comisiei Monumentelor Istorice actul privitor la nașterea Muzeului.⁴

După acest moment, înălțător, începea drumul anevoios, pentru atingerea obiectivelor ambițioase propuse. Desigur, începuturile nu au fost deloc simple, situația în țară și în lume era extrem de încordată. Țări din Europa, apoi de pe alte continente, se aflau în pragul celei mai devastatoare conflagrații, pe care o cunoscuse până atunci omenirea. Depășind multe neajunsuri, tânăra instituție și oamenii ei s-au străduit să facă tot ceea ce era necesar ca lucrurile să evolueze în direcția dorită. Pornind de la premisa că doar un patrimoniu valoros va putea asigura dezvoltarea pe mai departe, a început o amplă muncă privind sporirea colecțiilor Muzeului. Așa se face că, în toamna anului 1917, la zestrea nu prea bogată, se adăuga o extrem de valoroasă donație, făcută de scriitorul Alexandru Vlahuță. Este vorba de portretul lui Nectarie Vlahuță, tatăl poetului, realizat, în anul 1902, de foarte cunoscutul și apreciatul pictor N. Grigorescu.

Cu toate greutățile inerente perioadei de război, la care se va adăuga și situația dificilă de la sfârșitul acestuia, tânăra instituție a încercat continuu să se adapteze realităților momentului, reușind să supraviețuiască, răspunzând nevoilor și așteptărilor publicului. În anii 1926-1927, la sediul Casei Naționale, se vor organiza două interesante expoziții temporare, care au adus în centrul atenției creația talentatului și foarte apreciatului pictor bârlădean, Stavru Tarasov.

Anul 1928 va marca viața orașului prin schimbări și evenimente majore. La 2 ianuarie lua ființă Asociația Casei Naționale de Citire „Stroe Belloescu”, asociație care va prelua conducerea principalei instituții de cultură din oraș, respectiv a Bibliotecii, a Muzeului și a Pinacotecii. Ca membri de onoare ai noului forum, au fost aleși: Nicolae Tonitza, Ion Dumitriu-Bârlad și Petru Bulgăraș, personalități marcante, artiști cunoscuți pentru contribuția adusă la promovarea orașului ca important centru cultural.

³ Constantin P. Beldie, *Viața și scrierile episcopului Hușilor Iacov Antonovici*, Bârlad, Lupașcu, 1932. Ulterior, își va adăuga numele de *Bârlădeanul*.

⁴ Ioan Antonovici (vezi și nota următoare) a fost membru de onoare al Academiei Române și al altor foruri științifice și culturale de prestigiu. Lucrarea sa de licență a avut titlul *Sclavia și creștinismul*, o interesantă sinteză, pe care a publicat-o în 1892. Cele mai importante lucrări ale sale sunt: *Istoria comunei Bogdana*, Bârlad, 1906, *Tipografiile, xilografiile, librăriile și legătoriile de cărți din Bârlad*, București, 1910 (în colab. cu Gr. Crețu), *Documente bârlădene*, 5 vol., Bârlad, 1911-1926, *Documente ale foastelor schituri Orgoeștii, Bogdănița, Pârveștii, Cârțibașii și Mânzații din județul Tutova*, Huși, 1929, monografia schitului Magariu (1911), a mănăstirii Florești (1916).

În același an, un al doilea eveniment își va pune amprenta pe devenirea instituției. Este vorba de organizarea primei expoziții permanente, deschise spre vizitare marelui public, fiind găzduită de sălile Casei Naționale. Obiectivul principal al momentului a fost acela de a prezenta colecțiile strânse în cei 14 ani care se scuseră de la momentul înființării.

Cu fiecare an, Muzeul a reușit să parcurgă pași importanți în afirmarea sa, ca centru reprezentativ de iradiere a vieții culturale din acest colț de țară, ajungând să fie recunoscut și într-un plan mai larg, respectiv la nivel național. În anul 1948, conducerea I.C.O.M. recunoaște că Muzeul bârlădean este parte a unei *rețele* deja existente, care la acea dată număra 88 asemenea instituții.

După încheierea celui de-al doilea război mondial, cu toate pierderile generate de anii sângeroasei confruntări militare, la care s-a adăugat și o situație politică complicată, în care un sistem social, politic și ideologic, se prăbușea și un altul îi lua locul, Muzeul a fost nevoit să găsească căile și mijloacele de a supraviețui, adaptându-se din mers noilor realități. Mai întâi este declarat instituție de stat și primește un nou nume, respectiv Muzeul Mixt, trecând sub patronajul Primăriei.

Creșterea constantă a patrimoniului, precum și dezvoltarea firească a bibliotecii, au făcut ca problema spațiului să devină tot mai presantă, pentru cele două instituții găzduite de Casa Națională. Situația se va complica în anul 1953, când zestrea Muzeului a crescut în urma donației Filialei de Vânătoare din Bârlad. Prin acest gest, în care atașamentul bârlădenilor față de Muzeu s-a făcut încă o dată simțit, se puneau bazele unei noi secții, cea de Științele naturii.

Înțelegând locul și rolul Muzeului pentru comunitate, care cu fiecare an devenea tot mai puternic, autoritățile locale au decis, în anul 1955, să repartizeze o aripă - parter și etaj - din Palatul Prefecturii județului Tutova. Este vorba de o clădire monumentală, în stil eclectic, construită la sfârșitul secolului al XIX-lea, după planurile arhitectului italian Giovanni Baldarossi.

Înainte însă de a ajunge în acest minunat spațiu, totuși încă insuficient, a mai existat o locație de tranziție, respectiv casele drogheriei Ugo Perman, pe strada Regală, aproximativ pe locul agenției CEC de astăzi, acolo unde doar în două-trei încăperi se derulau atât activitățile cu publicul, cât și depozitarea patrimoniului.

Începând cu ultimii ani ai deceniului al V-lea din secolul trecut, Muzeul va intra într-o nouă etapă a evoluției sale. Mai întâi, din 1957, instituția bârlădeană ia numele marelui arheolog și filosof al istoriei, Vasile Pârvan. Sigur, această opțiune nu a fost întâmplătoare, marele om de știință a urmat cursurile Colegiului „Gheorghe Roșca Codreanu”, fiind astfel, cel puțin sufletește, legat de Bârlad.

Tot acum vor fi angajați o serie de specialiști, tineri, dornici să se implice fără rezerve în viața cultural științifică a orașului și a țării. Dintre cei încadrați în acea perioadă, se desprind două nume, care vor marca viața Muzeului prin munca, devotamentul și contribuția lor. Este vorba de arheologii Vasile Palade și Eugenia Popușoi, aceștia inițiind un amplu program de cercetare arheologică în zonă, materializată prin mai multe descoperiri de referință pentru arheologia românească și europeană. Atunci au început cercetările în situl arheologic de la Trestiana, aparținând culturii Starcervo-Criș, Trestiana rămânând până astăzi *cea mai mare descoperire încadrată în această cultură* de pe întinsul Moldovei. Alte cercetări de anvergură au demarat în

necropolele de la Bârlad - Valea Seacă, Bogdănești-Fălciu, Ivești, Bârlad-Casa de apă, Simila-Zorleni etc. În urma descoperirilor arheologice, precum și a unor donații și achiziții, patrimoniul Secției de Istorie-Arheologie a crescut semnificativ, lucru care a facilitat inițierea unor expoziții permanente și temporare, de înaltă ținută științifică.

La începutul anilor '70, în paralel cu creșterea patrimoniului Secției de Istorie-Arheologie, se declanșează un proces amplu de creștere și diversificare a patrimoniului Secției de Artă. În scurt timp, de la circa 260 de lucrări, în care se regăseau și cele 3 opere donate de băncile Moldova de Jos și T. Protopopescu, și de Primăria Bârlad, la momentul înființării, se va ajunge la câteva mii și aceasta ca urmare a unor achiziții, transferuri, dar, mai ales, donații.

Creșterea rapidă a patrimoniului cu obiecte rezultate în urma cercetărilor arheologice, a donațiilor, constând în lucrări de artă, dar și a transferurilor și achizițiilor, transformă Muzeul într-o instituție tot mai bogată și mai puternică, la care însă lipsa spațiului continua să rămână o problemă nerezolvată. Așa s-a ajuns la fericita decizie, din anul 1976, prin care întreaga clădire a fostei Prefecturi a județului Tutova a intrat în posesia Muzeului. Aportul a fost substanțial prin cele 72 de încăperi, din care 49 cu destinație expozițională, iar celelalte reprezentând spații cu caracter administrativ, depozite, laboratoare.

La scurt timp după această fericită întâmplare, instituția va primi o grea lovitură în urma cutremurului din 4 martie 1977, o parte din lucrările și obiectele de patrimoniu având de suferit, unele dispărând pentru totdeauna în resturile de clădire dărâmată. Imobilul, inclusiv structura de rezistență, a fost puternic afectat.

Au urmat ani grei, în care activitatea expozițională a avut mult de suferit, însă cea cu caracter științific a continuat cu aceeași intensitate, obținându-se rezultate remarcabile. În acest context merită a fi menționat excepționalul cartier de meșteșugari descoperit în perimetrul așezării de sec. IV d.Ch. de la Bârlad-Valea Seacă, acesta rămânând, până la ora actuală, *cea mai mare grupare de asemenea complexe din perioada romană târzie*.

Reabilitarea clădirii s-a întins pe parcursul mai multor ani, iar la scurt timp după încheierea acesteia, alte două seisme, respectiv cele din 1986 și 1990, au determinat reînchiderea Muzeului, ca urmare a lucrărilor de proastă calitate. Din luna iunie a anului 1990, Muzeul își închidea din nou porțile, de aceasta dată pentru aproape un sfert de secol.

Cu sau fără spații expoziționale și de depozitare adecvate, specialiștii instituției au continuat să facă dovada profesionalismului lor, a dragostei pentru instituția în care își desfășurau activitatea. Pe parcursul anilor '80, un moment de referință a fost fără îndoială cel legat de organizarea Simpozionului Național dedicat *Centenarului nașterii lui Nicolae N. Tonitza*, prilej cu care a fost inițiată o valoroasă expoziție, în colaborare cu mai multe muzee din țară.

Ulterior, în anul 1989, au fost marcați, așa cum se cuvine, cei 75 de ani de la momentul înființării. Fără îndoială, însă, seria manifestărilor organizate în cadrul și în afara instituției, în acești ani deosebiți de complicați, a fost mult mai mare.

După grelele lovituri primite în urma celor două cutremure, o rază de speranță a apărut în anul 1993, atunci când un spațiu, de curând reabilitat, a intrat în circuitul muzeal. Este vorba de Casa „Sturdza”, imobil monument istoric, construit la sfârșitul secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea și care aparținuse lui Alecu Sturza, un important membru al uneia din vechile familii boierești din Moldova.

Prin deschiderea *Muzeului Colecțiilor*, activitatea muzeistică se revigora, apropierea dintre instituție și comunitate adâncindu-se.

Grație îmbogățirii patrimoniului, publicul vizitator a avut posibilitatea să cunoască extraordinar de valoroasele colecții de: artă comparată dr. Ion Chiricuța, artă orientală și extrem orientală dr. Marcel Vainfeld, artă decorativă și religioasă Vasile Ursăcescu, istorie militară Ion Negoescu, pictură Ștefan Constantinescu, fondul Corneliu Baba, donat de dr. Constantin Teodorescu, precum și colecțiile de carte de patrimoniu, manuscrise, documente din fondul prof.

George Ivașcu.

Putem remarca, de asemenea, câteva dintre bunurile de excepțională valoare, unele din ele clasate în categoria Tezaur a patrimoniului național. Amintim, astfel, lucrări de pictură de școală germană, italiană, flamandă și spaniolă; sculptură românească, germană, spaniolă, franțuzească; tapiserii flamande și franceze; lăzi și garderobe italiene și franceze; comode, pian Biedermeier de secol XIX; kamidana - altar de cult japonez de la sfârșitul secolului al XVIII-lea; paravane japoneze din secolele XVIII-XIX; ceramică japoneză și chinezească din secolele XVIII-XIX; icoane și porți împărătești din secolele XVIII-XIX; bijuterii din secolele XVII-XIX. Se remarcă în mod special picturile din perioada interbelică, ce poartă semnătura artiștilor: N. Tonitza, Gh. Petrașcu, Șt. Dimitrescu, Th. Pallady, Lucian Grigorescu, Iosif Iser, Francisc Șirato, Dumitru Ghiață, Dimitrie Hârlescu, Ion Theodorescu-Sion, Camil Ressu; pictură contemporană de: Corneliu Baba, Al. Ciucurencu, Gh. Vânatu, Michaela Eleutheriade, Lucia Dem. Bălăcescu, Catul Bogdan, Octav Grigorescu, H. Catargi, Georgeta Năpăruș, Rodica Lazăr, Angela Popa Brădean, Traian Brădean, D. Hatmanu, C. Piliuță, Sorin Ilfoveanu, Ion Pacea, Ion Sălișteanu etc.

Mii și mii de bărlădeni, și numeroși vizitatori, veniți din țară și străinătate, au trecut pragul Muzeului, rămânând impresionați de valoarea și frumusețea colecțiilor expuse în noul spațiu.

La începutul anilor '90, șantiere arheologice noi se deschid pe Valea Tutovei, acolo unde o nouă necropolă din perioada migrației începea a fi cercetată sistematic. Este vorba de necropola de la Pogonești, punctul *La Movilă*.

Ca o recunoaștere a importanței descoperirilor arheologice, realizate de specialiștii instituției începând cu anii '60, în anul 1994, Muzeul va găzdui un important Simpozion Internațional de Arheologie, sub genericul *Neoliticul la est de Carpați și zonele limitrofe*, eveniment la care au participat importanți specialiști din țară și străinătate. Amintind aici ce a însemnat și înseamnă Secția de Arheologie-Istorie pentru Muzeul nostru, s-ar impune să creionăm câteva din marile împliniri ale acestei secții în ultimele decenii.

De la o etapă la alta, patrimoniul secției s-a îmbogățit prin donații, descoperiri întâmplătoare, dar mai ales prin cercetări sistematice. Astfel, a fost descoperit întâmplător, în 1958, la Dealul Mare-Trestiana, un important depozit de bronzuri format din: două fibule, un topor tip "celt" și două topoare de fier cu aripioare laterale, datate în prima Epocă a Fierului; în 1972, a fost descoperit, în punctul numit "Cuibul Vulturului"-Tomești, unul dintre cele mai bogate depozite de bronzuri din partea de est a țării, format din: seceri, topoare de luptă "celturi", o daltă, psalie etc., datate la sfârșitul Epocii Bronzului. Muzeul și-a îmbogățit patrimoniul considerabil datorită unor colaboratori de seamă, printre care învățătorul Marin Rotaru, de la Școala Generală din satul Giurcani, care a donat o bogată colecție ce cuprinde vestigii arheologice din toate etapele pre- și protoistoriei, epoca dacică și întreg mileniul I. În 1958, pe raza orașului Bârlad, sunt realizate săpături arheologice în așezarea din Epoca Bronzului de lângă Fabrica de Cărămidă și în vestita "Cetate de pământ", construită aici de marele voievod Ștefan cel Mare, după bătălia de la Podul Înalt. În 1960 și 1970, au fost organizate săpături arheologice în punctul Prodana, apoi în zona Cazărmi și în centrul orașului, vestigiile recuperate aici fiind încadrate începând cu secolele III-IV până în secolul al XVII-lea. Multe alte cercetări, însă, de mai mică amploare (sondaje de salvare) s-au desfășurat la Mălușteni (paleolitic și secolul III d. Chr.), Fântânele-Zorleni (secolele IV-V d. Chr.), la Bursuci (epoca dacică), Banca, de unde provine *o descoperire unică în Europa*; este vorba de *o șarjă de vase rebutate, dintr-un cuptor de ars oale*. Între 1961-1965, Muzeul din Bârlad participă la redeschiderea și efectuarea săpăturilor arheologice în renumita așezare neolitică cu ceramică pictată de la Cucuteni-Băiceni, în urma cărora i-a revenit o parte din patrimoniul descoperit. Între 1964-1996, se continuă amintitele cercetări arheologice, a căror rezultate sunt cunoscute în țară și peste hotare, în două situri: Trestiana, neolitic timpuriu - cultura Starcevo Criș și Bârlad-Valea Seacă - așezare și necropolă de la sfârșitul secolului III d. Chr. până la începutul secolului V d. Chr. În 1998, a fost decoperit la Bârlad un bogat tezaur de monede din secolele XVI-XVII. Între 1990 și 2009 s-au desfășurat cercetări arheologice în necropolele din secolul IV d. Chr. de la Pogonești - punctul „La Movilă” și Polocin, punctul „Islaz”, comuna Pogonești, județul Vaslui.

Un moment de cotitură, sub raport administrativ, s-a dovedit a fi anul 2004, atunci când

instituția a marcat împlinirea a 90 de ani. La acel moment aniversar, Muzeul se prezenta cu un bogat și diversificat patrimoniu, care însuma zeci de mii de piese din domeniile arheologiei, istoriei, numismaticii, artei, științelor naturii. Cel mai important lucru s-a dovedit a fi, însă, dorința de a continua ceea ce generații de specialiști au construit și, mai ales, de a moderniza activitatea și mesajul Muzeului, astfel încât acesta să răspundă noilor realități generate de schimbările care au avut și aveau loc în societate.

Anul 2004 a adus Muzeului un nou spațiu expozițional, respectiv **Pavilionul Marcel Guguianu**, una dintre cele mai moderne clădiri cu destinație muzeistică din România, care găzduiește o parte din opera marelui sculptor bârlădean.

San Marino, Paris, Belgrad, New York, Washington, Sevilla, Miami. Pentru activitatea sa, Marcel Guguianu a fost distins cu Premiul I la Concursul "Nissida D'Oro" din Napoli (1983), Premiul Special al Academiei Româno-Americane pentru sculptura "Ionel Jianu" (1995) și alte mari premii și distincții.

În același an, un alt spațiu expozițional intra în patrimoniu administrativ al instituției, este vorba de fostul sediu al Băncii Agricole, acolo unde au fost deschise noi expoziții permanente, care ne-au permis să scoatem din depozite sute de bunuri, care au putut și pot fi vizionate de public.

Patrimoniul bogat al **Secției de Istorie** în documente, tipărituri (reviste, ziare, cărți) și fotografii legate de instituțiile de învățământ și cultură ale Bârladului, dar și de personalitățile bârlădene, a condus la alegerea tematicii expoziției permanente *Bârladul cultural la sfârșitul mileniului doi*, o tematică generoasă, care se structurează pe doua secțiuni: *Societatea Literară, Academia Bârlădeană*, *Evoluția culturii bârlădene secolele XIX-XX*, care permite valorificarea patrimoniului muzeal propriu, dar și piese ce aparțin colecționarilor și instituțiilor de cultură din Bârlad.

În cadrul expoziției, *Societatea Literară "Academia Bârlădeană"* (constituită în 1915) ocupă un loc central, așa cum, de altfel, l-a avut și în cadrul manifestărilor culturale ale spiritualității bârlădene. În redarea imaginii Academiei Bârlădene, s-a pus accent pe evidențierea celor trei fondatori ai Societății: George Tutoveanu, Tudor Pamfile și Toma Chiricuța; lor li s-a alăturat Alex. Vlahuță și C. D. Zeletin, în prezent președintele de onoare al Academiei Bârlădene. Prin documentele, fotografiile și cărțile expuse, legate de aceste personalități, se demonstrează că Academia Bârlădeană a constituit nucleul manifestărilor culturale și rampa de lansare pentru tinerele talente.

Pentru cea de-a doua secțiune, *Evoluția culturii bârlădene, secolele XIX-XX*, au fost alese documente, fotografii și cărți reprezentative pentru instituțiile de învățământ, cultură și presă bârlădeană. Astfel, pentru perioadele modernă și contemporană, documente legate de Școala Normală (inaugurată la 29 noiembrie 1870), Liceul „Codreanu”, cu fondatorii săi, Gheorghe și Neculai Roșca Codreanu (planul dughenelor Bisericii Domnească, în care a funcționat Liceul „Codreanu” până în 1886, actul inaugural al noului local), Liceul de Fete „Iorgu Radu” 1921,

Școala de Arte și Meserii (1900-1954), societăți cultural-artistice și științifice: Societatea “Filarmonica” și “Armonia”, Societatea “Matematică Bârlădeană”, Societatea Culturală “Avântul”, Societatea culturală “Stroe Belloescu” etc. Presa Bârlădeană a fost reprezentată de ziarele “Bârladul” (1888), “Junimea” (1899), “Părerii Tutovene” (1944), de revistele „Paloda literară” (1904), „Graiul nostru” (1926), „Răzeșul” (1927) etc. Un loc special în cunoașterea istoriei orașului îl ocupă culegerea *Documente bârlădene* a lui I. Antonovici, în 3 vol. (1911-1924), autor menționat mai sus.

Un scurt istoric pentru fiecare dintre instituțiile de cultură ale orașului nostru (Biblioteca „Stroe Belloescu”-1909, Muzeul „Vasile Pârvan” -1914, Teatrul „V. I. Popa” –1955) a fost realizat cu ajutorul documentelor și fotografiilor.

Valori consacrate ale literaturii naționale, unele cu reverberații europene, ce au origine bârlădeană, valori de ieri și de azi (Alex. Philippide, Alex. Vlahuță, V. I. Popa, G. G. Ursu, Gh. Vrabie, C. Chiriță, Octavian V. Stoica, C. D. Zeletin, Ion Hobana, Cezar Ivănescu, Lucian Vasiliu, Cristian Simionescu, Simion Bogdănescu, Mircea Coloșenco și mulți alții) au fost relevate în expoziția de manuscrise, fotografii și cărți.

Același imobil găzduiește și **expoziții permanente**, cum ar fi *Cuza și epoca sa*. Aceasta se dorește a fi un omagiu adus marelui domnitor, o constantă amintire a influenței sale în procesul de unificare și de modernizare a României, dar în același timp un act de justiție pe care bârlădenii îl fac în memoria celui mai important fiu al său. Fără îndoială, demersul Muzeului nostru este modest în comparație cu meritele marelui înaintaș. Cuvintele rostite de prietenul și colaboratorul său, Mihail Kogălniceanu, ilustrează pe deplin afirmația noastră. Marele om politic spunea, cu prilejul funeraliilor generate de decesul prematur al Domnitorului că „atâta timp cât va avea țara aceasta o istorie, cea mai frumoasă pagină va fi cea a lui Al. I. Cuza. La această expoziție se mai adugă un Cabinet numismatic și o expoziție medalistică, precum și expoziția secției de Științele Naturii intitulată *Flora și fauna din Podișul Bârladului*.

Secția de Științele Naturii cuprinde bunuri cu semnificație științifică de valoare deosebită, colectate, donate și achiziționate din ecosistemele Podișului Bârladului, din alte zone ale țării noastre și din alte areale geografice ale lumii, bunuri aparținând următoarelor domenii: **petrografie**, cu piese grupate în *Colecția de minerale și roci*, ce conține eșantioane de roci magmatice, metamorfice și sedimentare reprezentative pentru litostratigrafia zonei și a Munților Carpați, cristale și fragmente de flori de mină; colecția *Curiozități ale naturii*, unică în acest domeniu, alcătuită din concrețiuni grezoase, feruginoase, cretoase, trovanți și martori de eroziune colectate din aflorimentele existente în nisipurile kersoniene și meoțiene din Colinele Tutovei și Depresiunea Elanului, ale cărei piese evidențiază procese fizico-chimice postsedimentare, iar prin morfologia lor externă imită alte forme de viață și obiecte create de om; domeniul **paleozoologiei** este ilustrat de piese provenind din multe zone de interes paleontologic și stratigrafic ale țării; domeniul **botanică** este relevat de peste 700 de planșe și 1400 de plante uscate în nisip; pentru a ilustra **zoologia vertebratelor**, dispunem de *colecții de mamifere și păsări naturalizate*, iar pentru **zoologia nevertebratelor** a fost creată *Colecția Malacologică*, ce cuprinde specii de moluște din ecosistemele terestre și cele acvatice, toate speciile de gasteropode și lamele branchiate din arealul Podișului Bârladului, specii de moluște acvatice și din ecosistemul Mării Negre, Mării Mediterane, Oceanului Pacific și Oceanului Indian.

În anul 2006, importanța științifică a Muzeului a crescut ca urmare a construirii unui **observator astronomic**. Recent modernizat și îmbogățit, în cadrul unor proiecte de anvergură, lucru care ne-a adus într-un clasament național pe locul doi, ceea ce, fără îndoială este mai mult decât onorant. Seria întâmplărilor fericite pentru instituția noastră a continuat cu extinderea, practic aproape dublarea spațiului de la Pavilionul Marcel Guguianu, eveniment petrecut în anul 2008. Noul spațiu, adăugat la cel existent, permite o mai bună și completă prezentare a ceea ce înseamnă opera marelui sculptor.

După ce, în anul 2006, se deschisese o nouă direcție de manifestare cultural științifică, prin constituirea observatorului astronomic, trei ani mai târziu a urmat un pas aproape firesc. În anul 2008 a fost inițiat și acceptat pentru finanțare un proiect Phare de peste 500000 euro, proiect în urma căruia, în anul 2009, se deschidea la Bârlad un Planetariul de ultimă generație. Prin acest obiectiv,

treptat și România se apropie de atingerea unei normalități, în condițiile în care în țările evaluate din punct de vedere economic, există un asemenea obiectiv la un număr de 100000 de locuitori, în schimb în România este unul la 4 milioane.

Ca o recunoaștere pe plan național, a valorii muncii depuse doi din specialiștii Muzeului, respectiv muzeografa Nicoleta Arnăutu și arheologul Mircea Mamalaucă, au primit importante premii naționale pentru expozițiile și programele inițiate în 2004 și 2005, premii care reprezintă o recunoaștere a tot ceea ce s-a întreprins și realizat în Muzeu pe parcursul a mai multor decenii.

Patrimoniul existent, prezența unor spații generoase ne-au permis ca, în acești ani, să ne diversificăm oferta cultural științifică și educațională, organizând sute de manifestări, cum ar fi: expoziții, simpozioane, conferințe, lansări de carte, concerte de muzică clasică, lecții de muzeu, observații astronomice etc., lucru care s-a reflectat prin creșterea fără precedent a numărului celor care au găsit în Muzeu o oază de cultură, știință și relaxare.

Printre cele mai importante realizări ale ultimilor ani sunt inițierea și organizarea, cu caracter permanent, a unei sesiuni naționale de comunicări științifice, manifestare care ne-a asigurat o bună vizibilitate prin colaborarea directă cu specialiștii din țară, aceștia având posibilitatea de a cunoaște mai bine preocupările și realizările noastre. Un alt mare succes al acestor ani este legat de lansarea revistei proprii a instituției. A fost dezideratul mai multor generații de specialiști ai Muzeului, deziderat pe care noi am reușit să-l îndeplinim. În acest an, Sesiunea Națională de Comunicări Științifice a ajuns la a X-a ediție, iar revista *Acta Musei Tutovensis* la al X-lea număr.

Seria întâmplărilor frumoase și benefice pentru Muzeu, a culminat cu demararea și mai apoi, cu încheierea reabilitării sediului central al Muzeului. După 23 de ani, în care această locație a fost doar parțial utilizată, Consiliul județean Vaslui, ordonatorul nostru de credite, de finanțarea căruia se leagă tot ceea ce s-a întâmplat în Muzeu în ultimele două decenii, a inițiat și a câștigat o finanțare

din fonduri europene, care a permis consolidarea întregii clădiri.

În doar doi ani, dintr-un imobil aflat în pericol de prăbușire, s-a reușit realizarea unui frumos edificiu, probabil una dintre cele mai maiestose clădiri cu destinație muzeală. Așa cum stă bine unor muzeografi pricepuți, îndrăgostiți de profesie, într-un timp foarte scurt, de la încheierea lucrărilor de reabilitare, au reușit să organizeze o foarte interesantă expoziție, care aduce în centrul atenției publicului larg, o parte

din valorosul patrimoniu de artă plastică românească și universală, de artă decorativă și populară.

De asemenea, cele mai valoroase piese de istorie-arheologie și-au găsit locul într-o inedită expoziție intitulată *Tezaur*. Sigur, nu întâmplător a fost utilizată această denumire, lucru care ne-a îndreptățit să facem această alegere este tocmai patrimoniul foarte valoros pe care îl deținem și care ne-a adus pe primul loc pe țară, în privința bunurilor clasate în categoriile fond și tezaur. Este astfel mai mult decât îmbucurător ca, la ceas aniversar, în acest moment special pentru noi, instituția să se plaseze pe o asemenea poziție.

Zestrea de expoziții permanente va fi îmbogățită la acest moment de referință pentru noi, cu alte două, sperăm de excepție, expoziții care să răspundă exigențelor și a așteptărilor publicului. Unul din cele două evenimente anunțate urmărește să aducă spre informare momente de referință, care au marcat cei 100 de ani de viață a Muzeului. Vor fi expuse documente, manuscrise, fotografii, piese care vorbesc de ceea ce a însemnat un secol de evoluție.

Cel de-al doilea eveniment este legat de domeniul istorie – arheologie, domeniu vitregit în ultimul sfert de secol. Practic publicul nostru nu a mai beneficiat de o prezentare cu caracter permanent de la momentul închiderii expoziției în urma cutremurului din 1990. Am optat pentru o abordare modernă a evenimentelor istorice, manieră prin care sperăm să atragem un număr tot mai mare de vizitatori.

După un număr atât de mare de lucruri frumoase care s-au întâmplat în existența instituției

putem afirma, fără teama de a greși că cei care în urmă cu un secol au luat inițiativa înființării Muzeului nu visau, ca acesta să ajungă la un asemenea nivel patrimonial, administrativ și de prestigiu. Sigur toate aceste lucruri se datorează poate și unor conjuncturi favorabile, dar în primul rând oamenilor deosebiți care și-au pus, fiecare în parte, sufletul și priceperea pentru a aduce instituția acolo unde este ea acum.

Prof. Mircea MAMALAUCA,
directorul Muzeului „Vasile Pârvan”, Bârlad

***

Perenitatea valorilor comune ale generațiilor de oameni din epoci trecute transcede vremurilor prezente ce pot compromite prin uitare și rutină repere importante ale existenței umane.

Enciclopedia a timpului care, alături de istorie contabilizează trecutul, Muzeul „Vasile Pârvan” din Bârlad reprezintă un adevărat tezaur al omenirii, al românilor, aducând din vremuri îndepărtate în prezent o bogăție spirituală însemnată, o serie de mistere și comori, asemenea unei mașini a timpului al cărui mecanism din trecut măsoară timpul prezent.

Ca negustor de timp, această instituție dezvăluie secrete ale istoriei, secretele vremurilor care au contribuit la construirea lumii de astăzi ca un eșafod, exprimând identitatea noastră ca fiind bunul cel mai de preț al poporului român.

Cum corăbiile lumii au cutreierat apele Pământului, așa timpul a văzut cum statornicia valorilor artei tradiționale populare reflectă statusul poporului român. De altfel, precum anatomia secunde ce surprinde evoluția unei galaxii, putem spune că muzeul a devenit o unitate de măsură a istoriei, iar instituția în sine, Muzeul „Vasile Pârvan” din Bârlad, un instrument științific ce configurează competențe temporale de o reală valoare.

Așadar, îi felicit pe toți acei oameni care au contribuit ca această instituție să împlinească 100 de ani, dar și pe acei oameni care vor face posibilă aniversarea a 150, respectiv 200 de ani de existență, ducând mai departe preocupările nobile pentru studii și conservare, lăsând generațiilor de după noi repere de necontestat ale valorilor umane.

Prof. Dumitru BUZATU,
președintele Consiliului Județean Vaslui

MUZEUL – ȘCOALA PATRIOTISMULUI LOCAL ȘI NAȚIONAL

Muzeul din Bârlad a luat ființă între primele instituții de cultură din Moldova, **la 10 aprilie 1914** și a primit numele lui **Vasile Pârvan**, importantă personalitate românească, format ca elev la școlile din Bârlad.

Acum o sută de ani, Muzeul „Vasile Pârvan” apărea în contextul renașterii culturale a locului, când orașul se bucura de existența **Clasului Real al Codrianului**, a **Școlii Normale de Învățători „Ioan Popescu”**, când la Bârlad, fuseseră lansate trei importante reviste culturale – **„Semănătorul”, „Făt-frumos”** și **„Ion Creangă”** – și funcționa **Biblioteca Publică**, ctitorie a ilustrului filantrop Stroe S. Belloescu.

După un secol, Muzeul a devenit o instituție complexă, cotate valoric între primele în România, cu secții de arheologie-istorie, artă, științele naturii și personalități bârlădene, cu un patrimoniu constituit și îmbogățit prin cercetare, transferuri, achiziții și donații ale unor mari personalități: prof. dr. Ion Chiricuță, dr. Marcel Vainfeld, preot Vasile Ursăcescu, col. Ion Negoescu, Clody Bertola, dr. Constantin Teodorescu și sculptorul Marcel Guguianu.

Am simțit nevoia să fac aceste precizări pentru că evoluția centenară a Muzeului s-a petrecut